

Struktura Matoušova evangelia

Petr Mareček

Každé z evangelií, ať z pohledu historického, teologického nebo literárního, v sobě ukrývá promyšlený plán děje. Z tohoto důvodu studie kterékoli části některého z evangelií nemůže opominout zkoumání celistvosti evangelia, neboť ve způsobu uspořádání textu autor vyjevuje svou základní koncepci. Téměř všichni exegeté se shodují na tom, že Matouš vytvořil strukturu svého evangelia s velkou pozorností.¹ Přes skutečnost této pečlivé, obecně uznávané kompozice Matoušova evangelia² však mezi exegety neexistuje shoda v otázce stanovení jeho struktury.³

Tato krátká studie si klade za úkol dva cíle: 1. Předložit základní přehled návrhů rozdělení Matoušova evangelia. 2. Pokusit se stanovit jeho strukturu.

1. ZÁKLADNÍ DRUHY ČLENĚNÍ

Matoušovo evangelium bylo původně, stejně jako všechny ostatní novozákonní knihy, napsané bez členění. Text byl tradován v celistvosti bez jakéhokoliv předělu na svitcích a v kodexech. Kolem roku 220 po Kr. Ammonius z Alexandrie zaznamenal na okraj textu Matoušova evangelia paralelní texty ostatních evangelií,⁴ a tak poprvé poukázal na určitou stavbu uvnitř evangelního textu. Eusebius z Cézareje později rozdělil evangelia do „sekcí“ (Matoušovo evangelium obsahovalo 355 sekcí) a ty pak ještě do 10 *Canones* (tabulek).⁵ Kromě těchto dělení evangelií se v řeckých rukopisech objevují členění kvůli přehlednosti. Jednotlivé části byly označeny jako „kefalalaia“ (*capitula*) a každá z nich obsahovala nadpis (τίτλος), který shrnoval její obsah. Takovýmto způsobem byl podniknut první pokus nejen formální, ale i věcný o rozčlenění evangelií. Dnešní rozdělení do kapitol pochází od pařížského kancléře Štěpána Langtona († 1228 jako arcibiskup cantenburský) a rozdělení na verše pak bylo provedeno pařížským knihtiskařem Robertem Estiennem v polovině 16. století.⁶

¹ W. D. DAVIES, *The Setting of the Sermon on the Mount*, Cambridge: Cambridge University Press, 1964: „There are documents which are so closely knit that their parts can only be adequately understood in the light of the whole. Such is the Fourth Gospel, and such also is Matthew. It reveals not only a meticulous concern, numerically and otherwise, in the arrangements of its details, but also an architectonic grandeur in its totality.“

² P. GAECHTER, *Die Literarische Kunst im Matthäus-Evangelium*, SBS 7, Stuttgart: Katholisches Bibelwerk, 1966, s. 5.

³ Pokud jde o literaturu zabývající se strukturou Matoušova evangelia viz U. LUZ, *Das Evangelium nach Matthäus*, I, EKK I/1, 3. vyd., Zürich – Neukirchen: Benziger – Neukirchener, 1992, s. 15n.; W. D. DAVIES – D. C. ALLISON, *A Critical and Exegetical Commentary on the Gospel according to Saint Matthew*, I, ICC, Edinburgh: T. & T. Clark, 1988, s. 58.

⁴ A. WIKENHAUSER – J. SCHMID, *Einleitung in das Neue Testament*, 6. vyd., Freiburg – Basel – Wien: Herder, 1973, s. 72.

⁵ Srov. Eusebiův vysvětlující dopis Karpiánovi. Viz N-A²⁷, s. 84*–85*.

⁶ Srov. A. WIKENHAUSER – J. SCHMID, *Einleitung in das Neue Testament*, s. 72–73.

Toto rozdělení evangelií není možné podceňovat, neboť je nezbytným předpokladem k četbě a komentování novozákonních knih, i když není nepřehlédnutelná určitá nahodilost a nedostatečnost v rozdělení textu na kapitoly a verše. Tímto však ještě není vyřešen problém rozdělení textu dle věcných, tj. obsahových hledisek. Proto každý exegeta stojí před nelehkým úkolem rozčlenit ať už text samotný, tak i svůj komentář podle určitých tematik a přiřadit jednotlivým částem výstižné nadpisy.

Pokud jde pak konkrétně o Matoušovo evangelium, vyvstává zásadní otázka: Jaká je struktura tohoto evangelia? Popřípadě je možné se ptát: Plánoval vůbec Matouš nějaké konkrétní členění svého evangelia?⁷ Je třeba dodat, že když se vypravěč dává do psaní, nemá v hlavě jasný a vyčerpávající plán příběhu a spíše je podobný skladateli než architektovi domu.⁸

Na základě exegetického bádání se zdá být zřejmé, že v Matoušově evangeliu je možné objevit jistou strukturu,⁹ jak dokazují nespočetné pokusy o jeho členění. Tyto pokusy by se daly přibližně rozdělit do tří základních skupin: 1. Geograficko-chronologické členění; 2. Koncepční členění; 3. Tematické členění.¹⁰

1.1 Struktura geograficko-chronologická

Takovéto členění evangeliího textu zaměřuje svou pozornost na geografické (tj. Ježíšův pobyt v Galileji – v Jeruzalémě) nebo chronologické (tj. posloupnost událostí Ježíšova života: narození, křest, veřejné působení, cesta do Jeruzaléma, pašijové události, vzkříšení) prvky v evangeliím vyprávění.

Příkladem tohoto geograficko-chronologického členění evangelia je struktura předložena W. C. Allenem:

kap. 1–2	Narození a dětství Mesiáše
3,1–4,11	Příprava jeho působení (Mk 1,1–13)
4,12–15,20	Činnost a vyučování v Galileji (Mk 1,14–7,23)
15,21–18,35	Činnost mimo Galileu (Mk 7,24–9,50)
19,1–20,34	Cesta do Jeruzaléma (Mk 10)
kap. 21–28	Poslední dny Mesiášova života (Mk 11–16,8)

Tento typ struktury sleduje z převážné části uspořádání Markova evangelia.¹¹ I když se exegeté shodují v hlavním členění evangelia, vyskytují se mezi nimi neshody týkající se několika klíčových míst Matoušova vyprávění, kde se vyskytují

⁷ G. STANTON, „The Origin and Purpose of Mathew's Gospel: Matthean Scholarship from 1945–1980,” *ANRW*, II, 25.3, 1905.

⁸ Srov. D. P. SENIOR, *What Are they Saying about Matthew? Revised and Expanded Edition*, New York: Paulist Press, 1996, s. 34–36.

⁹ GUNDRY, *Matthew: A Commentary on His Literary and Theological Art*, 2. vyd., Grand Rapids MI: Eerdmans, 1994, s. 11, dochází ke skeptickému závěru ohledně jednotného uspořádání textu Matoušova evangelia: „...the Gospel of Matthew is structurally mixed.”

¹⁰ Srov. D. R., BAUER, *The Structure of Matthew's Gospel: A Study in Literary Design*, JSNTS 31, Sheffield: The Almond Press, 1988, s. 21–55.

¹¹ Srov. W. C. ALLEN, *A Critical and Exegetical Commentary on the Gospel according to St. Matthew*, ICC, 2. vyd., Edinburgh: T. & T. Clark, 1907, s. LXIII–LXIV; M.-J. LAGRANGE, *Évangile selon Saint Matthieu*, EtB, 8. vyd., Paris: Gabalda, 1948, s. XXIV; F. NEIRYNCK, „La rédaction mathéenne et la structure du premier

tato dělení. Většinou bývá pokládán text 4,12¹² za začátek Ježíšova působení v Galileji, někteří však uvádí 4,17¹³ nebo 5,1.¹⁴ Za okamžik započetí Ježíšovy cesty do Jeruzaléma v evangeliím vyprávění je obvykle považován text 19,1,¹⁵ avšak byly předloženy i jiné návrhy jako text 16,13¹⁶ nebo 17,1.¹⁷ Někteří pak dokonce nepokládají událost cesty Ježíše do Jeruzaléma za samostatnou část.¹⁸

Tento způsob rozdělení pozitivně poukazuje na tři základní skutečnosti v Matoušově evangeliu: 1. Tato struktura zdůrazňuje narativní charakter evangelia. 2. Dává do souvislosti texty o naplnění proroctví a odmítnutí Ježíše jeho lidem a následné nahrazení Židů novým křesťanským společenstvím. 3. Takovéto rozčlenění vede k pozornějšímu hodnocení teologické důležitosti geografických údajů v Matoušově evangeliu.

I když tento způsob členění Matoušova evangelia byl populární v prvních třech desetiletích 20. století, v dnešní době jej téměř všichni exegeté opustili. Geograficko-chronologická struktura se zdá slabá z několika důvodů: 1. Metodologické předpoklady se jeví problematické. Kritika tradic upozorňuje na skutečnost, že Matouš čerpal materiál z Markova evangelia a že žádné z evangelií nezrcadlí Ježíšův historický život. Evangelia totiž v sobě zahrnují rovněž kerygmatický záměr. 2. Kritika redakce poukázala na skutečnost, že Matouš pouze nekopíroval Markův materiál, avšak záměrně provedl změny ve struktuře textu. 3. Toto členění nebere dostatečným způsobem v úvahu teologickou dynamiku evangelia.

1.2 Tematická struktura

Tematické členění se snaží rozpoznat jednotlivé textové celky evangelia na základě různých témat, která se v nich objevují. Většina exegetů, kteří se přiklonili k takovému způsobu členění Matoušova evangelia, vycházeli ze studie B. W. Bacona, podle kterého střídání narativního textu s texty řeči vytváří základ struktury Matoušova evangelia. Matoušovo evangelium tak podle něj obsahuje pět „knih“

Evangile," in *De Jésus aux Evangiles: Tradition et rédaction dans les Evangiles synoptiques*, ed. I. de la Potterie, BETHL 25, Gembloux – Paris: Duculot, 1967, s. 66; A. WIKENHAUSER – J. SCHMID, *Einleitung in das Neue Testament*, s. 236.

¹² Např. A. PLUMMER, *An Exegetical Commentary on the Gospel According to S. Matthew*, London: Elliot Stock, 1909, s. xviii; M.-J. LAGRANGE, *Évangile selon Saint Matthieu*, s. xxv–xxvii; W. MICHAELIS, *Einleitung in das Neue Testament: Die Entstehung, Sammlung und Überlieferung der Schriften des Neuen Testaments*, 3. vyd., Bern: Berchtold Haller Verlag, 1961, s. 24; J. SCHMID, *Das Evangelium nach Matthäus*, RNT 1, 5. vyd., Regensburg: Pustet, 1965, s. 69; E. KLOSTERMANN, *Das Matthäusevangelium*, HNT 4, 4. vyd., Tübingen: J. C. B. Mohr (Paul Siebeck) 1971, s. vii; A. WIKENHAUSER – J. SCHMID, *Einleitung in das Neue Testament*, s. 226; D. SENIOR, *Invitation To Matthew*, Garden City, NY: Doubleday, 1977, s. 15; H. CONZELMANN – A. LINDEMANN, *Arbeitsbuch zum Neuen Testament*, 8. vyd., Tübingen: J. C. B. Mohr (Paul Siebeck), 1985, s. 259.

¹³ Např. T. H. ROBINSON, *The Gospel of Matthew*, MNTC, London: Hodder & Stoughton 1928, s. xix; E. SCHWEIZER, *Das Evangelium nach Matthäus*, NTD 2, Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 1973, s. 38.

¹⁴ Např. H. ROUX, *L'Évangile du Royaume*, Genève: Labor et Fides, 1956, s. 18.

¹⁵ A. PLUMMER, *An Exegetical Commentary*, s. xviii; A. WIKENHAUSER – J. SCHMID, *Einleitung in das Neue Testament*, s. 228.

¹⁶ E. KLOSTERMANN, *Das Matthäusevangelium*, s. vii; F. J. MATERA, „The Plot of Matthew's Gospel," *CBQ*, roč. 49, 1987, s. 250.

¹⁷ T. H. ROBINSON, *The Gospel of Matthew*, s. xix.

¹⁸ J. SCHMID, *Das Evangelium nach Matthäus*, s. 245; W. MICHAELIS, *Einleitung*, s. 25n.

po vzoru Pentateuchu, které vrcholí v Ježíšových řečech a které jsou doplněny úvodní (kap. 1–2) a závěrečnou (kap. 26–28) formulí.¹⁹

Úvodní formule: kap. 1–2

- Kniha I. O bytí učedníkem (3,1–7,29)
 Roz. A. úvodní vyprávění (3,1–4,25)
 Roz. B. První řeč (5,1–7,29)
- Kniha II. O bytí apoštolem (8,1–11,1)
 Roz. A. úvodní vyprávění (8,1–9,35)
 Roz. B. Řeč (9,36–11,1)
- Kniha III. O skrývání zjevení (11,2–13,53)
 Roz. A. Izrael je pohoršený (11,2–12,50)
 Roz. B. Učení v podobenstvích (13,1–53)
- Kniha IV. O církevním řízení (13,54–19,1a)
 Roz. A. Ježíš a bratrství (13,54–17,21)
 Roz. B. Řeč, církevní řízení (17,22–19,1a)
- Kniha V. O soudu (19,1b–26,2)
 Roz. A. Ježíš v Judsku (19,1b–22,46)
 Roz. B. Řeč o nadcházejícím soudu (23,1–26,2)
- Doslov: 26,3–28,20²⁰

Dle takového pojetí Matoušova evangelia je Ježíš viděn jako učitel, přesněji jako nový Mojžíš, nejvyšší zákonodárce. Představa historie spásy zůstává prakticky nevyjádřená a podřízená zákonu.²¹

Tematickým členěním Matoušova evangelia na podkladě předloženém Baconem se dalo inspirovat mnoho dalších exegetů.²² Pokud jde pak o hodnocení této struktury, je třeba pozitivně ocenit snahu zdůraznit jev větších celků „řeči – vyučování“ v Matoušově evangeliu a úsilí poukázat na opakující se závěrečnou formulaci řečí (7,28; 11,1; 13,53; 19,1; 26,1). Tematické členění textu nicméně přináší nemálo problémů: 1. Mnoho exegetů se shoduje v tom, že není příliš vhodné mluvit o událostech dětství, pašijí a vzkříšení jako o „předmluvě“ a „doslovu“. ²³ Tímto způsobem se přehlídí

¹⁹ B. W. BACON, *Studies in Matthew*, London: Williams & Norgate, 1930, s. 80–90.

²⁰ Viz M. S. ENSLIN, „The Five Books of Matthew': Bacon on the Gospel of Matthew," *HThR*, roč. 24, 1931, s. 84, pozn. 11.

²¹ B. W. BACON, *The Making of the New Testament*, London: Williams & Norgate, 1912, s. 153: „Doctrine as well as history is subordinate to the one great aim of teaching men to ‚observe all things whatsoever Jesus commanded'“.

²² Např. F. HAHN, *Christologische Hoheitstitel: Ihre Geschichte im frühen Christentum*, FRLANT 83, 2. vyd., Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht 1964, s. 400–401; G. D. KILPATRICK, *The Origins of the Gospel according to St. Matthew*, Oxford: The Clarendon Press, 1948, s. 99, 135–136; J. RADERMAKERS, *Au fil de l'évangile selon saint Matthieu*, II, 2. vyd., Bruxelles: Institut d'Études Théologiques, 1974, s. 19; A. SCHLATTER, *Der Evangelist Matthäus*, 6. vyd., Stuttgart: Calwer 1963, s. 125–128; P. BONNARD, *L'Évangile selon saint Matthieu*, CNT 1, 2. vyd., Neuchâtel: Delachaux & Niestlé 1970, s. 7, 10; J. C. FENTON, *Saint Matthew*, London: SCM 1963, s. 14–15; P. GAECHTER, *Das Matthäus-Evangelium*, Innsbruck: Tyrolia, 1963, s. 16–17; J. P. MEIER, *The Vision of Matthew: Christ, Church, and Morality in the First Gospel*, New York: Crossroad, 1991, s. v–VIII.

²³ J. D. KINGSBURY, *Matthew: Structure, Christology, Kingdom*, Philadelphia: Fortress Press, 1975, s. 4; D. R. BAUER, *The Structure of Matthew's Gospel*, s. 32.

význam vrcholné události evangelia, jímž je Ježíšův kříž a vzkříšení.²⁴ Zároveň se nebere dostatečný ohled na skutečnost, že Matoušovo evangelium není bez historického pojetí.²⁵ 2. Otázka rozdělení Matoušova evangelia do pěti knih podle vzoru Pentateuchu zůstává rovněž rozporuplná, neboť v Pěti knihách Mojžíšových není možné objevit jejich vnitřní členění na část „výpravou“ a část „proslovu“.²⁶

1.3 Koncepční struktura

Koncepční členění se pokouší definovat strukturu evangelia na základě hlavní tematiky nebo ústřední myšlenky, kolem které Matouš uspořádal svůj text. Takovýto způsob členění textu popírá tematické uspořádání evangelia dle jednotlivých částí pojednávajících o různých námětech.

Většina exegetů, kteří zastávají pojetí koncepční struktury evangelia, mají za to, že ústředním námětem Matoušova evangelia je historie spásy.²⁷ Shodují se na tom, že Matouš chápe historii spásy ve třech epochách (Izrael – Ježíš – církev), avšak rozcházejí se v jejím přesnějším chápání a ve způsobu, jak Matouš rozdělil své evangelium, aby tak vyjádřil svůj pohled na historii spásy.²⁸

Jak hodnotit koncepční členění? Toto pojetí dává větší důraz na ekleziologii než na kristologii a tím se odchyluje od základní myšlenky evangelního vyprávění, jež se týká především osoby Ježíše. Zastánci koncepční struktury tím, že rozdělují historii spásy do tří období a že činí předěl mezi Ježíšovou dobou a dobou církve, chápou nesprávným způsobem Matoušovo evangelium, které se snaží spojit pozemského Ježíše se vzkříšeným a vyvýšeným Pánem. Odmítnutí tematického pojetí členění evangelia je možné pouze tehdy, když ho není možné stanovit jasně a přesvědčivě. V neposlední řadě je třeba si všimnout, že kromě všeobecného rozdělení historie spásy do tří období mezi zastánci koncepčního členění Matoušova evangelia chybí konsensus týkající se způsobu, jakým historie spásy utvořila strukturu Matoušova evangelia. Přesto však tento pohled je hodnotný v tom, že nám pomáhá vidět, že historie spásy je významnou součástí Matoušovy teologie.

²⁴ H. B. GREEN, „The Structure of St. Matthew's Gospel,“ *StEv* IV (=TU 102, 1968), s. 49.

²⁵ Srov. G. STRECKER, *Der Weg der Gerechtigkeit: Untersuchung zur Theologie des Matthäus*, FRLANT 82, Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 1962, s. 147, pozn. 2; W. TRILLING, *Das wahre Israel: Studien zur Theologie des Matthäus-Evangeliums*, ETHSt 7, 3. vyd., Leipzig: St. Benno-Verlag 1975, s. 217–218.

²⁶ Srov. W. D. DAVIES, *The Setting of the Sermon*, s. 19–20.

²⁷ F. V. FILSON, *A Commentary on the Gospel according to St. Matthew*, BNTC, London: Black, 1960, s. 20–23, se domnívá, že není možné stanovit ústřední téma Matoušova evangelia. Podle něj Matouš nepíše své evangelium jako historii spásy, nýbrž je sestavuje z didaktických důvodů.

²⁸ Mezi zástupce tohoto pojetí patří G. STRECKER, *Der Weg der Gerechtigkeit*, s. 41–49; W. TRILLING, *Das wahre Israel*, s. 95n; R. WALKER, *Die Heilsgeschichte im ersten Evangelium*, FRLANT 91, Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 1967, s. 9n., 114–149; H. FRANKEMÖLLE, *Jahwebund und Kirche Christi: Studien zur Form- und Traditionsgeschichte des „Evangeliums“ nach Matthäus*, NTA 10, Münster: Aschendorff 1974, s. 1–6, 308–400; W. G. THOMPSON, „An Historical Perspective in the Gospel of Matthew,“ *JBL*, roč. 93, 1974, s. 243–262; J. P. MEIER, „Salvation History in Matthew: In Search of a Starting Point,“ *CBQ*, roč. 37, 1975, s. 203–215. Pro podrobnější popis problematiky koncepční struktury viz D. R. BAUER, *The Structure of Matthew's Gospel*, s. 45–55.

2. NAVRŽENÁ STRUKTURA

Jaká je tedy základní struktura Matoušova evangelia? Předložené pokusy členění poukazují na základní skutečnosti, které je třeba brát v úvahu při jakémkoliv zkoumání struktury Matoušova evangelia: 1. Důležitost geografických a chronologických zmínek v textu; 2. vztah mezi narativním textem a řečmi včetně významu pětkrát opakované stereotypní formulace (7,28; 11,1; 13,53; 19,1; 26,1); 3. význam dvakrát opakované formulace v 4,17 a 16,21; 4. výskyt oddělených tematických celků v evangelním vyprávění; 5. význam a funkce Matoušových charakteristických výrazových prostředků jako např. chiasmus, inkluze; 6. důsledky Matoušovy struktury pro jeho teologii, zvláště ve vztahu ke kristologii a historii spásy.

K stanovení členění Matoušova evangelia napomáhá pozorování podobnosti struktury s Markovým evangeliem. Nejnapadněji se tato skutečnost projevuje v tom, že Ježíšovo veřejné působení v Matoušově evangeliu je představeno jako jediná cesta do Jeruzaléma, jak je tomu u Marka.

Ježíšův životní příběh vyprávěný v Matoušově evangeliu se odvíjí ve třech obsáhlých částech, které nejsou samostatnými oddělenými bloky, nýbrž úzce spolu souvisí. K označení začátku nové části Matouš používá stereotypní formulaci: „Od té chvíle začal Ježíš kázat (ukazovat svým učedníkům)“ (4,17; 16,21).²⁹ Tyto dvě formulace v Matoušově evangeliu poukazují na dva základní předěly v evangelním vyprávění.

První část evangelia, která se věnuje představení Ježíše-Mesiáše (1,1–4,16). Na základě vyprávění prehistorie (1,1–2,23) a příprav Ježíšova působení (3,1–4,16)³⁰ podává základní charakteristiky Ježíšovy osoby a vyjasňuje otázku, kdo on skutečně je.

Druhá část popisuje působení Ježíše-Mesiáše v Izraeli a reakce na jeho misijní činnost (4,17–16,20). Tato část se skládá ze čtyř základních oddílů. V prvním oddílu evangelista líčí všeobecné podmínky Ježíšovy činnosti v Galileji (4,17–25). Druhý oddíl podává zprávu o Ježíšově činnosti slovy a činy (5,1–9,35):³¹ obsahuje první Ježíšovu řeč – Horské kázání (5,1–7,29) – a Ježíšovy zázračné skutky (8,1–9,35). Třetí oddíl, který je věnován činnosti Ježíšových učedníků, je obvykle nazýván „misijní řečí“ (9,36–11,1). Čtvrtý, poslední oddíl informuje o reakcích na Ježíšovu činnost (11,2–16,20): převážná část Izraele zaujímá odmítavý postoj vůči Ježíšovi (11,2–

²⁹ Ἀπὸ τότε ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς κηρύσσειν (4,17); Ἀπὸ τότε ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς δεικνύειν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ (16,21). Tyto dvě formulace začínající výrazem ἀπὸ τότε poukazují na česuru v textu. Srov. J. D. KINGSBURY, „The Structure of Matthew's Gospel and his Concept of Salvation-History," CBQ, roč. 35, 1973, s. 451–474; J. D. KINGSBURY, *Matthew: Structure*, s. 7–25; D. R. BAUER, *The Structure of Matthew's Gospel*, s. 73–108; J. D. KINGSBURY, *Matthew as Story*, 2. vyd., Philadelphia: Fortress Press, 1988, s. 40; A. SAND, *Das Matthäus-Evangelium*, EdF 275, Darmstadt: Wissenschaftliche Buchgesellschaft 1991, s. 39–42; J. GNILKA, *Das Matthäusevangelium*, II, HThK I/2, 2. vyd., Freiburg – Basel – Wien: Herder 1992, s. 523; H. FRANKEMÖLLE, *Matthäus: Kommentar*, I, Düsseldorf: Patmos, 1994, s. 81–84; R. SCHNACKENBURG, *Die Person Jesu Christi im Spiegel der vier Evangelien*, HThK S 4, 2. vyd., Freiburg – Basel – Wien: Herder, 1994, s. 100; A. STOCK, *The Method and Message of Matthew*, Collegeville, MN: The Liturgical Press, 1994, s. 8.

³⁰ Srov. A. SAND, *Das Evangelium nach Matthäus*, RNT 1, Regensburg: Friedrich Pustet, 1986, s. 38, 64.

³¹ J. SCHNIEWIND, *Das Evangelium nach Matthäus*, NTD 2, 13. vyd., Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht 1984, s. 36, trefně označuje Ježíše jako Mesiáše slova (kap. 5–7) a činu (kap. 8–9).

12,50); Ježíšovou odpovědí je řeč v podobenstvích (13,1–53) a neustálá snaha skrze zázraky a uzdravování ukazovat, jaká je jeho skutečná totožnost (13,54–16,20).³²

Poslední, třetí část evangelia pak líčí Ježíšovu cestu do Jeruzaléma, jeho utrpení, smrt a vzkříšení (16,21–28,20). Tato část se člení do tří základních oddílů. V prvním oddílu Matouš podává zprávu o Ježíšově cestě do Jeruzaléma (16,21–20,34), během které Ježíš pronáší svou čtvrtou velkou řeč – ekleziologickou řeč – o vzájemných vztazích svých učedníků (18,1–35). Druhý oddíl informuje o Ježíšově činnosti ve Svatém městě (21,1–26,1): líčí jednak jeho činnost v chrámě (21,1–23,39) a pak předkládá poslední, pátou Ježíšovu řeč pronesenou na Olivové hoře, jež bývá označována jako eschatologická (24,1–26,1). Poslední oddíl evangelia (26,2–28,20) popisuje pašijové události (26,2–27,66) a Ježíšovo vzkříšení (28,1–20).³³

Závěrem je tedy možné tvrdit, že Matoušovo evangelium má pečlivě uspořádanou, ucelenou a dynamickou strukturu z narativních textů a řečí, která nejen vyjevuje historické pojetí evangelního líčení, nýbrž i vypovídá o tajemství Ježíšovy osoby a o celém díle spásy.

³² Srov. K. STOCK, *Discorso della montagna Mt. 5–7: Le beatitudini*, Roma: Editrice Pontificio istituto biblico, 1997, s. 4–5.

³³ Srov. A. SAND, *Das Evangelium nach Matthäus*, s. 516, 578; Id., *Das Matthäus-Evangelium*, s. 42.